

A Ravensbrücki Magyar Emlékfal Előtt

2001-ben vagy 2002-ben szervezett egy emléktúrát a MAZSIHISZ [Magyar Zsidó Hitközségek Szövetsége] oda, ahol szenvedtünk, ahol az édesanyám és a nagymamám meghalt. Az összes ott meghalt nációnak van egy emlékfala. Vittünk koszorút. A képen az előtérben az alacsony, fehér hajú a Gyulai Katóka, aki ennek a ravensbrücki csoportnak az éltetője, szervezője, mentora. Egy nagyon szép ünnepség volt, a helybéli fiatalokat is odaszervezték. Egy múzeum is működik a tábor kapujánál. Bevagoníroztak bennünket Komáromban, és elvittek Ravensbrückbe. Egy hosszú tehervonatos utazás után december 24-én megérkeztünk Fürstenberg faluba, ahol volt egy koncentrációs tábor. Bevittek bennünket, egy éjszakát a szabadban, a földön töltöttünk, mikor megérkeztünk. Másnap reggel aztán az utolsó kis motyóinkat is elvették. Hideg fürdő után minden ruhát le kellett vetni, és helyette mindenféle rongyot kaptunk. Minden nap voltak a szokásos appelek, nagyon nehéz volt elviselni, nagy hideg volt. Közel van a Balti-tengerhez. Anyukám nagyon beteg volt, vagy epekőve volt, vagy rákja. A 75 éves nagymamám jobb állapotban volt. Engem vagy kivittek ilyen vacak munkákra a táboron kívül, vagy nem. Ha lehetett, megpróbáltam elspórolni, hogy az erőim megmaradjanak, hát ijesztő volt. Felesleges munkák voltak. Engem csak arra a helyre vittek, ahol homokot kellett lapátolni, földet. Körbe-körbe, egymásnak, semmi értelme nem volt. Volt egy ügyes fogásom. Sorba voltunk állítva, mikor kivezényeltek a munkára, és ahogy mentünk, egyszer csak egy 180 fokos fordulattal visszafelé fordultam. Megkérdezték, hogy-hogy megyek vissza. Mondtam, hogy fölösleges munka, és visszamentem. Úgyhogy túl sokat nem dolgoztam ilyen szörnyű munkákat, hanem a barakkban tartózkodtam, az volt a napi foglalatosságom. Egy éjszaka azt mondták anyukámék, hogy most már csak fiatalokat szednek össze, viszik őket, és engem elbújtattak az ágy alá. Ők kimentek, és nem jöttek vissza. Soha többé nem találkoztunk. Ott maradtam egymagam. Már lerobbant állapotban voltam, aztán hogy ők eltűntek, még rosszabb állapotba kerültem. Aztán már árokásásra vittek ki mindenkit, aki bennmaradt. Én egyszer a munkába menet összeestem az úton, nem bírtam magamtól fölállni. Az aufseherin [felvigyázónő] egy farkaskutyát uszított rám, az a karomat fogta meg, és annál fogva húzott maga után. A foglyok föltámogattak, és elcipeltek a munkahelyig. Ott eldugtak valami árokba, és úgy vittek haza, hogy két oldalról támogattak. Este a létszámellenőrzésnél

kiszuperáltak. Az volt a szöveg, hogy ilyenkor a betegeket és a gyengéket elviszik az úgynevezett kinderlagerbe. Akkor még nem tudtuk, hogy mi van, csak mindent sejtettünk. Éreztük az égett hús szagát. Másnap reggel fölvonultatták ezt a társaságot, amiben én is benne voltam, hogy visznek a kinderlagerbe. Úgy látszik, az életöztön erősebb volt, tudtam németül, és odamentem, mondtam, hogy úgy érzem, munkaképes vagyok, és engedjen vissza. Visszaengedett. Este már még rosszabbul voltam. Hogy hogy kerültem a 10. blokkba, a revierre [kórházblokk], nem tudom megmondani, biztos ott is valaki segített. Tény az, hogy ott találtam magam a kórházban. És ami az én nagy szerencsém lett, ott találkoztam Kerényi Gráciával. Egy nagyon vallásos keresztény lány volt, aki úgy került egyik börtönből a másikba, végül Auschwitzból Ravensbrückbe, hogy az egyetemen falragaszokat gyártott a németek ellen. Ott a kórházban bizalmi állásba került. Egy évvel volt idősebb nálam, azonos családi milióból jöttünk, nagyon jól összebarátkoztunk, és sokat segített nekem [Kerényi Grácia (1925--1985) -- költő, műfordító. A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1943-ban kezdte meg tanulmányait magyar--latin--görög szakon. Németellenes propagandát fejtett ki hallgatótársai körében, ezért a Gestapo 1944 áprilisában letartóztatta. Politikai fogolyként megjárta Auschwitzot, fogolytársaitól ott tanult meg lengyelül. Hazatérése után folytatta tanulmányait, 1948-ban szerzett tanári diplomát. A 60-as években felváltva élt Varsóban és Budapesten, a 80-as évek elején részt vett a lengyel ellenzéki megmozdulásokban. -- A szerk.]. Itt egy látszatkórház volt, meg kísérletezés. Megröntgeneztek, és az orvos mondta, hogy tébécés vagyok, és azonnal feltöltöttek levegővel. Elég fájdalmas volt. Megnézett az orvos, adott mindenfélét. Elég sokat vizsgálgatott meg nézegetett bennünket. Egyszer berendelt engem a műtőbe. Műtő?! Egy kis asztal volt, és egy katonanő egy tálban behozott valami piros dolgot, úgy nézett ki, mintha valami húsféleség lenne. Azt mondták később, hogy egy borjúmirigy volt. De én nem tudtam megállapítani. Fölvágták a combomat, és belevarták. A Nemzetközi Vöröskereszt ezt kivizsgálta, és megállapította, hogy orvosi kísérletet folytattak rajtam. Az már április közepe-vége volt. És egyszer csak elmentek a németek. Mi ott maradtunk egy vagy két napig teljes interregnumban. A járóképes betegek feltörték a raktárakat, ott rettenetesen sok vöröskeresztes csomag volt. A fő utcára kiborították ezeket a dobozokat, élelmet, csokoládét, tejport, szardíniát, húskonzervet, és abból étkeztünk. Én arra emlékszem, hogy csak csokoládét ettem, nagyon óvatosan, így nem lettem beteg. Két nap múlva jöttek az oroszok.